

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · Editorial.
 - Demanda víctimes del franquisme.
- 2 · La Retirada.
- 4 · Comunicat per CIIMER.
 - COL·LABORACIONS.
 - Els nostres avantpassats.
- 5 · Juan José Linares Díaz.
- 6 · Ajuda dels catalans d'Argentina als seus familiars.
- 7 · INFORMACIONS.
 - Atemptat a Vilafranca.
 - Atemptat a Almeria.
 - Placa a Aÿ-Champagne.
- 8 · Investigació béns família Franco.
 - Carta del CIM Secretària del BMI.
- 9 · Manifestació contra racisme i feixisme.
 - Plataforma associacions memorialistes d'Aragó.
 - Presentació delegació d'Euzkadi.
- 10 · Ruhe!
 - VII trobada de joves Xarxa Mai Més.
 - Dia de l'Holocaust.
13. Activitats, Exposicions i Homenatges.
16. Recordem a...

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos – 08002 Barcelona

Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

<http://www.amical-mauthausen.org>

REDACCIÓ: Rosa Toran i Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

Defensem la democràcia i les llibertats

La nostra Amical forma part dels col·lectius que dècades rere dècades ha lluitat per recuperar, primer, i preservar, després, les llibertats pròpies dels règims democràtics. Són ja tres generacions les que han estat compromeses en aquest combat, des de l'antifranquisme a les lluites actuals, davant l'amenaça de l'extrema dreta que amb els seus embats pot conduir-nos a negació o retrocessos en els drets socials i polítics que tant han costat d'aconseguir.

Un dels drets fonamentals, dins la llarga nòmina dels aconseguits com a fruit de les lluites sindicals, feministes o antiracistes, és el de la memòria i el respecte vers els defensors de la democràcia, tal com ho feren els republicans des de la dècada dels 30 i que prosseguiren a França i a altres espais on els conduí l'exili forçat, fins acabar, per milers, deportats als camps nazis o condemnats a treballs forçats a la França ocupada. Contra ells i contra els milers i milers de represaliats amb la mort i la presó, per la de-

fensa de la República i els seus valors, en el marc de la lluita contra la llarga dictadura franquista, es cometeren crims, que han quedat submergits en la més descarada impunitat.

Hem repetit abastament la impossibilitat de revertir el mal comés a les víctimes, però no ho és reconèixer la seva dignitat, a través de la il·legalització i anul·lació de les condemnes i de l'admissió de la responsabilitat de l'Estat.

No és de la nostra incumbència fer recomanacions sobre les posicions personals davant els processos electorals en marxa, però si alertar de les conseqüències que poden comportar ascensos i victòries d'aquelles formacions que denigren el llegat dels nostres avantpassats i ens retrotrauen a infames temps. Responsabilitat i reflexió per tal de no contribuir a malmetre la democràcia, tan costosament conquerida, i defensa aferriada de la igualtat, la llibertat i la justícia social, tal com juraren els deportats super-vivents, un cop alliberats els camps.

Demanda víctimes del franquisme

Els col·lectius integrants del “Encuentro estatal de colectivos de memoria histórica y de víctimas del franquismo”, del qual formem part, insten els partits i institucions representatives a convertir en llei les demandes de les víctimes del franquisme.

“... Reclamem a les formacions polítiques que concorren a les properes eleccions generals, que es comprometin, recollint-ho als seus respectius programes electorals, com un compromís polític

ferm per a la propera legislatura, per a redactar una Llei de reconeixement i protecció integral de les víctimes del franquisme, i que la legislació bàsica de l'Estat:

A) Estableixi la condemna del franquisme com a règim criminal i condemni el que va suposar un atemptat i un cop d'estat a la II República espanyola, la condemna de la guerra, la dictadura franquista i la repressió continuada contra els drets humans.

B) Reconeixi i garanteixi a les Víctimes del franquisme, del nazisme i de la transició política espanyola els drets a la Veritat, la Justícia i la Reparació en els termes existents en els tractats i acords internacionals signats per l'Estat espanyol i organismes internacionals.

C) Protegeixi de forma eficaç a totes les Víctimes, directes i indirectes, tant als familiars com a aquelles persones que hagin conviscut amb les víctimes. Han de considerar-se també com a víctimes del franquisme els grups, comunitats i institucions democràtiques que haguessin estat afectades en els seus drets, interessos o béns jurídics com a resultat de la comissió d'un delictes o de la violació de drets.

D) Declari la nul·litat de ple dret de totes les accions legals de caràcter repressiu del règim franquista, així

com de tota aquella legislació que garanteixi la impunitat dels crims franquistes.

Les organitzacions de víctimes del franquisme i de memòria, en defensa de la democràcia i de la igualtat davant la llei de tots els ciutadans, de la mateixa manera que instem els partits i institucions a acabar amb la impunitat, recomanem als ciutadans el vot en les eleccions generals per a aquelles formacions que en els seus programes electorals estableixin la nul·litat de les lleis d'impunitat, l'exhumació del dictador del "Valle de los Caídos" ("¡Ni en el Valle ni en la Almodena!"), i l'exigència d'una Llei de reconeixement i protecció integral a les víctimes del franquisme".

LA RETIRADA

Enguany es compleixen 80 anys de "La Retirada", tal com es coneix l'exili forçat de gairebé mig milió d'homes, dones i nens, en els mesos de gener i febrer de 1939, a mesura de la progressiva ocupació del territori pels facciosos. Nombrosos actes, al nostre país i a l'altra banda dels Pirineus han commemorat la tragèdia, i en la mesura d'allò que ha estat possible, hi hem participat, a més de fer de l'esdeveniment el tema central dels viatges commemoratius d'enguany a Buchenwald i a Mauthausen.

Homenatge del President del Govern, Pedro Sánchez, a l'Exili Republicà espanyol a França

El diumenge 24 de febrer, per primera vegada en més de 40 anys de democràcia, el president del govern d'Espanya, Pedro Sánchez, va viatjar a les localitats franceses de Montauban, Cotlliure i Argelers per retre homenatge a centenars de milers de republicans espanyols, entre ells a Manuel Azaña i Antonio Machado, que van creuar la frontera francesa camí de l'exili quan estava propera la derrota de la II República a la Guerra d'Espanya.

A l'avió Airbus A310 de la F.A.E. que es va enlairar a les 8:10 del matí, de la Base Aèria de Torrejón, Sánchez va viatjar acompanyat de les ministres d'Educació i Formació Professional, Isabel Celaá, i la de Justícia, Dolores Delgado; i els van acompanyar María José Navarro Aza-

ña i Santiago de Rivas, neboda i nebot nét d'Azaña; Manuel Álvarez Machado, nebot d'Antonio Machado; Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta de l'Amical de Mauthausen i altres camps; Pilar Nova Melle, presidenta de l'Associació de Descendents de l'Exili Espanyol; l'historiador Nicolás Sánchez Albornoz; Fernando Martínez, director general de Memòria Històrica; Luis García Montero, poeta i director de l'Institut Cervantes; l'hispanista Ian Gibson, els cantautors Rosa León i Paco Ibáñez i l'escriptora Almudena Grandes.

A l'aeroport de Tolosa el líder socialista va ser rebut per la representació diplomàtica espanyola a França i per autoritats locals; la delegació es va dirigir a Montauban, i va visitar primer el Liceu Públic Manuel Azaña, on va ser rebut pel seu director, Philippe Sola (que va realitzar la presentació de la història i els objectius del liceu) i van recórrer una exposició sobre "La Retirada"; a continuació, la comitiva es va traslladar al cementiri, per visitar la tomba de D. Manuel Azaña, on es va realitzar una ofrena floral, es va guardar un minut de silenci, i es va descobrir una placa commemorativa. Sánchez és el primer cap d'un Govern d'Espanya en actiu que homenatja a l'últim president de la II República.

La delegació es va desplaçar de l'aeroport de Tolosa a l'aeroport de Perpinyà, on l'esperaven autoritats locals que ens van acompanyar primer al cementiri de Cotlliure, on Sánchez va dipositar una ofrena de flors, es va guardar un minut de silenci i es va descobrir una placa commemorativa a la tomba de D. Antonio Machado; a continuació, la comitiva es va dirigir al monòlit, on s'havia col·locat una placa commemorativa, a la platja francesa d'Argelès-sur-Mer, on estava situat el camp de concentració més gran de la part meridional del país en què van ser confinats i on van morir molts exiliats republicans espanyols.

Allà, el cap de l'Executiu va pronunciar un discurs per recordar a tots els exiliats "en nom d'Espanya", per "retre homenatge a aquella democràcia espanyola que va ser derrotada per la tirania i a tots els que van donar el millor de sí mateixos lluitant perquè això no passés. Homes i dones com Francesc Boix, del qual llurs negatius de l'horror dels camps de concentració van ser claus per inculpar dirigents nazis jutjats a Nüremberg. No haurien

volgut ser herois, però ho van ser. Van pagar amb l'exili, amb la seva llibertat i, de vegades, amb la seva vida, la defensa de la democràcia. Això és Europa" –va dir el president–. Va recordar a Azaña i a Machado que van ser obligats a abandonar el seu país, "dues persones dialogants, cultes, creatives, pacífiques i assenyades, dues persones que qualsevol país hauria volgut tenir entre els seus ciutadans", assegurant que són exemples vius encara avui i els seus escrits són llegits per molts espanyols, "perquè les seves paraules mai van ser de confrontació, sinó de retrobament". L'Espanya que "va somiar" Azaña és la de la llibertat, "de la Espanya unida, diversa, democràtica, tolerant i en progrés continuat" –va assegurar el president–, recordant que el president republicà és l'intel·lectual i polític més citat per tots els mandataris espanyols, al marge de la seva ideologia. Sánchez va tenir un especial record per "algunes de les dones més valuoses de l'Espanya d'aquell temps" que van marxar a l'exili i van passar per França o s'hi van instal·lar: Victòria Kent, Rosa Chacel, Ernestina de Champourcín, Concha Méndez, María Zambrano, Margarita Nelken, Dorotea Barón, Remedios Varo o Federica Montseny. Dones a les quals van acompanyar altres milers de dones anònimes, "dones valentes, admirables i combatives que són un exemple per a tots" en la lluita per la igualtat. El president també va demanar perdó en nom d'Espanya a l'exili: "És tard, molt tard. Han passat molts anys des que van haver de marxar. Espanya hauria d'haver-los demanat perdó molt abans per la infàmia. Hauria de haver-los demanat perdó a ells i a tants d'altres que van estar en la mateixa lluita i que romanen avui gairebé oblidats. Espanya hauria d'haver-los demanat perdó molt abans. ho fa avui, a deshora, però ho fa amb l'orgull de recuperar-los per sempre". Va assegurar que no volia omplir l'exili espanyol de "romanticisme" o "èpica", perquè l'exili és "abominable sempre". Les platges d'Argelers, com la d'altres punts de França, es van convertir en estatge per als republicans espanyols, però aquests camps d'internament, "lluny de les seves cases", eren un "lloc inhòspit i dolorós". "Van sentir fred, van sentir fam i van sentir, sobretot, la crueltat d'estar apartats del que més estimaven, de la seva pròpia terra". Amb la col·locació de les plaques en les tombes d'Azaña i Machado i en el monò-

lit d'Argelès-sur-Mer, el cap del Govern volia "deixar-hi el nom d'Espanya i el respecte de la seva pàtria, que un dia els va ser negat". Exiliats com Francesc Boix o Jorge Semprún "van ser europeus abans que existís Europa" i Europa "va arribar a existir gràcies a tots ells". Ara, aquest patrimoni està en risc, va assenyalar el president, "no hi cap la indiferència, diu Machado.... no hi cap mirar a una altra banda. No es pot pensar que l'antisemitisme, l'homofòbia, la xenofòbia i el nacionalisme exclouent són petits vents sense importància que s'apagaran sols", "no es pot imaginar una tercera Europa" –va remarcar–. "Cal respectar les tombes, oblidar les races, honorar la llibertat, obrir les fronteres i crear ports hospitalaris. Aquesta és la idea d'Europa". El president va recordar, finalment, la reflexió del poeta que potser els republicans van perdre la guerra, però "humanament" potser l'haguessin guanyat. "Avui, 80 anys després, no queda dubte: humanament van guanyar la guerra" –va concloure Sánchez–. Finalment, la delegació es va dirigir al cementiri d'Argelès-sur-Mer on es va realitzar una ofrena floral i es va guardar un minut de silenci.

El principi de la intervenció de Sánchez va ser accidentada pels crits i xiulets de desenes d'activistes independentistes, que es van acostar fins allí i que van ser finalment apartats per la gendarmeria francesa; aquests grups també havien protestat a Cotlliure, on cridaven "feixistes" a la delegació presidencial formada, entre altres, per les dues associacions que representen l'exili i la deportació republicana espanyola.

En tots els actes han assistit autoritats locals franceses i nombroses associacions d'exiliats republicans espanyols establertes a França, que van saludar i van agrair al president l'homenatge als milers d'espanyols que defensaren la democràcia i la llibertat; van acompanyar la delegació

oficial i van assenyalar l'especial rellevància de la visita en el moment actual d'auge dels partits d'extrema dreta a Espanya i a Europa.

Des de la nostra associació, representant dels republicans espanyols que van ser deportats als camps de concentració nazis des de l'exili francès, agraim que les més altes institucions de l'Estat d'Espanya honorin a tots els homes i dones que van lluitar per la defensa dels valors de la llibertat, igualtat, justícia i solidaritat entre tots els pobles. Un homenatge que arriba 80 anys després i un perdó institucional que s'expressa quatre dècades després de la tornada de la democràcia.

Comunicat per al CIIMER

(Centre d'interpretació i de recerca de la memòria de l'Espanya republicana)

Reproduïm el comunicat enviat, el mes de març, al CIIMER, del qual formem part, com a exemple de la nostra solidaritat amb els actes celebrats a França, i del nostre compromís actual en la lluita contra els neo-feixismes:

Amics i amigues,

Ens reunim avui aquí per recordar que aquest 2019 es compleixen 80 anys de "La Retirada", 80 anys de l'exili republicà, de les llargues caminades sota els bombardejos italians i alemanys per a creuar la frontera, els maltractaments en els camps de concentració francesos i, en molts casos, l'inici de la trajectòria cap a la deportació als camps nazis. No hem pogut acompanyar-vos físicament en aquest emotiu acte, però hem volgut enviar les nostres paraules de solidaritat i fraternitat per retre homenatge, avui més que mai, a aquells homes, dones i nens que van ser obligats a deixar la seva llar, el seu entorn, la seva família, la seguretat, tot allò que coneixien... per haver defensat el govern legítim de la República.

No obstant això, aquest record i sentit homenatge representa també una reflexió sobre la història passada i la present. No volem parlar de víctimes, volem parlar i recordar els qui van ser resistents i lluitadors, els primers a Euro-

pa, contra el feixisme, enemics de Franco i de Hitler. Amb ells reivindicuem els seus juraments d'aixafar definitivament el feixisme i construir un món nou d'homes i dones lliures i en pau, un món on la llibertat, la igualtat i fraternitat siguin la base de l'internacionalisme solidari. Per a ells i en la seva memòria, avui també reafirmem el nostre compromís de lluitar per aquest món nou.

Europa sembla haver oblidat el poder destructiu del feixisme, i ha fet un perillós viratge cap a l'extrema dreta, amb una creixent presència de grups neonazis en molts països. En els nostres respectius països, veiem la impunitat amb la qual realitzen les seves accions i agressions en els espais públics aquests grups que l'únic que pretenen és acabar amb els Drets Humans i les conquestes socials, és a dir, amb els valors republicans.

És per això que avui, des de l'Amical, juntament amb altres organitzacions i amb tantes altres entitats, en memòria dels nostres resistents, jurem que no permetrem l'accés de l'extrema dreta a les institucions, ni als nostres ajuntaments ni als nostres parlaments, i jurem que lluitarem com aquells a qui avui recordem, perquè la igualtat i la justícia es reflecteixin en aquest món que ells van somiar.

Feixisme Mai Més!

COL-LABORACIONS

Els nostres avantpassats

Josep Escoda Vila

Avançaven penosament per totes les rutes que duïen a la frontera, indefensos, bombardejats pels rebels des de l'aire i des del mar sense treva ni pietat, carregats de paquets amb allò que no volien deixar enrere, el més necessari, el més estimat, però que sovint anirien abandonant quan el cansament o una desbandada a causa de les bombes els dispersaven; caminaven amb el fred, la fatiga i l'amargor, la por i la recança... Eren una corrua interminable, un èxode desesperat dels qui havien perdut tota esperança i que s'allargassava cap a la frontera per salvar, si més no, la llibertat o la vida. Eren dones, nens, vells, gent de tota edat i condició.... Eren soldats vençuts, demacrats, cansats, afamats, esgotats en una lluita desigual... Eren gent de tot arreu d'Espanya que s'havien refugiat a Catalunya, alguns ja des del començament de la guerra i que havien anat augmentant a mida que el territori republicà retrocedia i es feia més proper l'horror d'aquella repressió cruel i venjativa de què parlaven els refugiats. Eren unes 460.000 persones entre civils i militars. Era tot un poble que fugia, un dels èxodes més tràgics del segle XX.

Eren, en definitiva, les romanalles d'un somni, de l'esperança de tot un poble, mantinguda i acaronada durant dècades, malgrat els fracassos i decepcions, d'alliberar-se finalment de la submissió, accedir a la dignitat de ciutadà de ple dret, de ser iguals, de tenir unes lleis que protegissin les seves persones i les seves aspiracions, de

tenir accés a l'educació i a una vida digna. És a dir, tot el que la República havia significat. I, en canvi, ara veien, després de gairebé tres anys de lluita aferrissada i dura, com tornaven a esvaïr-se les seves esperances, com no havien servit de res els compromisos personals, les fermes lleialtats, els ingents sacrificis. Altra vegada havien de veure com Espanya no seria la terra acollidora, que oferís una vida digna a tothom, de la que mai més en fugís la seva gent. Per defensar la República i els horitzons de llibertat que els havia ofert, havien lluitat, amb un coratge i una determinació que havia admirat a mig món, en una guerra que els havia estat imposada i a la que havien donat resposta valenta malgrat la desigualtat de mitjans, lluitant pràcticament sols, abandonats pels governs de països que els haurien hagut d'ajudar a aconseguir que fos a Espanya on s'estavellés l'aparent invencibilitat del nazisme i del feixisme. Com hauria pogut canviar la història d'Europa i del món si les nacions democràtiques haguessin sabut veure que Espanya era la darrera trinxera de les llibertats i l'haguessin ajudat!

Fugien perquè sabien que aquella vegada la voluntat dels vencedors, que ja ho havien proclamat des de l'inici de la guerra, era no solament la d'extirpar de soca-rel les idees que parlaven de drets, d'igualtat, d'acabar amb els privilegis, de progrés i modernitat, sinó que també volien acabar amb els homes i les dones que les havien fet seves i que les proclamaven i les defensaven. I ho farien mitjançant la mort al front, la presó, l'expulsió i l'afuse-

llament i, després, el terror i el silenci per tal que quedessin trencats els lligams entre generacions, els canals de transmissió de les tradicions de lluita. Volien acabar amb tot el que recordés la República que, recordem-ho, va arribar a la primavera, enmig de l'entusiasme gairebé universal, sense revenges ni destruccions, ni morts.

Però, apart dels fatals errors comesos a la rereguarda republicana i de les suïcides dissensions entre els defensors de la República, a més dels problemes d'abastiment, de la fam, va ser la superioritat en armament dels rebels, ben proveïts per Hitler i Mussolini, la que va anar fent retrocedir els republicans.

La batalla de l'Ebre, iniciada el juliol del 1938, concebuda per les autoritats republicanes per vincular la crisi espanyola a la crisi europea provocada per Hitler amb la qüestió dels Sudets, a Txecoslovàquia, i així internacionalitzar el conflicte, va ser la darrera oportunitat. La República hi va abocar tot el que tenia en homes i material i esperances, però la humiliant, vergonyosa claudicació de França i Anglaterra a Munich i amb el lliurament de Txecoslovàquia a Hitler, van sentenciar la República i després de 116 dies de combats aferrissats, l'exèrcit republicà, exhaust i sense reserves humanes ni armamentístiques ni psicològiques, va haver de retirar-se mentre les tropes rebels iniciaven l'ocupació de Catalunya. Amb la retirada de l'exèrcit, la por, l'angoixa, la necessitat de fugir es va apoderar dels simpatitzants de la República, que se sabien indefensos davant les amenaces que des de començament de la guerra havien llençat contra qui la servís. No és d'estranyar que tot aquell que havia tingut alguna responsabilitat política o administrativa, per no parlar de la militar o de la repressiva, durant la República, i no només durant la guerra, es va plantejar deixar la casa, la terra, deixar la família o emportar-se-la i marxar cap a França. I molts, molts, van lamentar no haver-ho fet.

Ara, derrotats, fugien del seu país mentre els rebels i els seus partidaris llençaven infàmies sobre ells, per amagar la infinita, permanent, culpabilitat sobre el seu sofriment. La Vanguardia del 29 de gener, a la Barcelona ja ocupada, era capaç de dir: "La multitud quiere refugiarse

en Francia ante el terror que siembran las hordas rojas en su desastrosa retirada, puesto que saquean e incendian en muchos puntos", o el día 30: "La huida de los rojos derrotados toma caracteres de enorme desastre". "Constantemente atraviesan la frontera gran número de camiones conteniendo cuadros, muebles, etc. producto de robos (...) y con cuya venta (...) les permitirá vivir con lujo en el extranjero".

A la frontera, en lloc de l'acollida, si més no comprensiva i respectuosa, que esperaven d'una França que tothora parlava dels valors de la Revolució Francesa i es proposava com a model de país democràtic, serien aconduïts als infames camps de concentració de les platges, a Argelès, Barcarès... Des d'allí una part dels republicans acabarien coneixent un altre horror: els camps de concentració alemanys, Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen, Flossenbürg i, especialment, pel nombre de republicans que hi foren deportats, Mauthausen. Noms de ressonància sinistra, a partir d'aleshores, a la memòria de tots, que s'afegirien a la llista d'horors que havien de sofrir els dissortats, però heroics i inoblidables, defensors de la II República espanyola.

Juan José Linares Díaz. De la "Garibaldi" a Dachau

Juan Pedro Rodríguez Hernández y Sheherezade Enriotti nee Linares

Aquell 26 d'abril de 1945 el comandant SS Zdrojewski de Kempen, subcamp de Dachau, va ordenar l'evacuació de 600 presoners custodiats pels SS. Era presagi del que podia acabar en una massacre, una *marxa de la mort*. Un grup d'avions aliats va sobrevolar la columna causant pànic als SS, un moment que van aprofitar la majoria dels presoners per córrer cap al bosc i amagar-se. Llavors un grup de soldats aliats va anar trobant els presoners, fou aleshores que Juan José Linares Díaz va ser alliberat, sa i estalvi, després d'un any de privaci-

ons, fred i dolor. El 1948 el tribunal de districte de Cracòvia va condemnar a mort a Edmund Zdrojewski, que fou executat el 30 d'octubre d'aquell mateix any.

Linares va venir al món el 8 de febrer de 1910 al poble d'Almeria d'Albanchez. Abans de 1939 estava casat amb Maria Trujillo i tenien un fill i dues filles. D'idees properes al socialisme es va incorporar a l'Exèrcit de la República després d'haver rebut l'ensenyament a l'escola militar de Barcelona, d'on va sortir amb el rang de tinent. Oficial especialitzat en maquinària a la base de les Brigades Internacionals, va arribar a ser comandant en cap de la 4^a

Secció de Personal Divisional de la 45a Divisió, que integrava els cèlebres "Garibaldi" italians. Aquesta divisió comandada pel famós general Emile Kléber incloïa les brigades internacionals XI, XII, XIII, XIV i XV. Els seus noms eren, respectivament, Lincoln, Garibaldi, Dombroski Christophe, Franco-Belge i Washington. Amb la derrota de la República va passar a França, on fou internat a Vernet a l'Arieja. Es va incorporar com a treballador voluntari a les fàbriques de guerra de Bagnères de Bigorre, l'1 de novembre de 1939, on es fabricava el caça 520 Dewoitine. Amb la declaració de guerra el 1939, es va oferir com a voluntari a l'exèrcit francès, signant el seu compromís amb la subprefectura de Bagnères de Bigorre i el 2 de febrer de 1940, va passar la junta de revisió a Tarbes i fou derivat a la planta d'aviació de Bréguet a Tolosa. A finals de juny de 1940, va ser arrestat i internat a Argeles-sur-Mer per la policia de Vichy. En sortir del campament per netejar el *Canal Ille-sur-Têt* va escapar i fou perseguit per la policia. Va aconseguir contactar amb Joly, cap regional G.F. de R4 del Moviment de Combat a Tolosa, el 5 d'agost de 1941. A través del MOI (Mà d'Obra Immigrada, grup comunista) es va posar en contacte amb alguns immigrants jueus, polonesos, iugoslaus, espanyols, italians, que van lluitar en gran part a les Brigades Internacionals, i va crear amb ells la cèl·lula de resistència FTP (Francs Tireurs et Partisans) -MOI de Tolosa, la 35a brigada en memòria de la 35a divisió de les Brigades Internacionals, per lluitar contra els alemanys després de l'ocupació de la zona francesa on estaven, l'11 de novembre de 1942.

El 5 de febrer de 1943 van organitzar una operació d'explosius a les drassanes de Bagnères-de-Luchon que va resultar un fiasco, i fou capturat un dels caps de la Brigada, Marcel Langer, que va ser condemnat a mort i guillotinat. Linares va entrar en contacte amb els maquis de la 3a Brigada de l'Arieja, però va ser capturat el març, així com gairebé tota l'estructura de la Brigada de l'Arieja, podent escapar el comandant de batalló de la Brigada, Isidre Sánchez Sánchez el "sabater". Linares va ser internat en diferents presons i l'octubre de 1943 Isidre va ser capturat mentre esperava un grup d'aviadors aliats abatuts per portar-los a Andorra. Fou enviat a una presó de Tolosa. Es va fer el judici als guerrillers espa-

nyols: Juan José Linares, Pascual Facundo Famada, Pablo Salas, Fernández Guardia, Evaristo Palomo i Isidro Sánchez. Entre ells també hi havia el comandant del XIV cos de l'exèrcit, Jesús Ríos, que va aconseguir no ser condemnat a presó després al tribunal amb una identitat falsa. Mesos després va caure en una emboscada de la milícia de Vichy fou metrallat, morint al cap de poques hores a l'hospital de Foix.

Els espanyols condemnats van ser traslladats el 16 d'octubre de 1943 a la presó de Eysses, plena de resistents. Davant el risc de ser deportats la presó es va amotinar el 19 de febrer de 1944; l'endemà la milícia de Vichy i els alemanys van recuperar el control i van afusellar a 12 presoners. El 30 de maig els 1.200 detinguts són portats a Compiègne per la divisió Das Reich de les SS i el 18 de juny són deportats a Dachau, on arriben el 20 de juny.

Linares per la seva experiència de mecànic a Bréguet, va ser assignat a Kempten, a la planta d'aviació de la companyia Sachse; especialment dur va ser l'hivern de 1944 amb fam i privacions. Allà hi va haver altres espanyols com Ramón Gasco, Nicolás Arias i Juan Antonio Turiel, aquest últim també va passar per Allach. A l'abril de 1945, en el que podia haver estat una marxa de la mort, Linares va ser alliberat per militars aliats en un bosc.

Havent tingut una parella durant el seu periple a la resistència, Maria Trujillo, en ser alliberat va conèixer a la seva segona dona, Florencia Salinas amb qui va tenir a la seva filla Scheherazade que va néixer a Tolosa el 1947; i després tres fills, dos a Madrid i el petit a prop de París el 1959. Temporalment van poder tornar a Espanya però el 1955 es van instal·lar a Drancy a prop de París. Amb l'ajuda de diferents grups polítics, resistents i especialment l'exajudant de camp

del Mariscal Juin, va poder ser reconegut com a membre de la Resistència i li fou assignada una pensió. Linares, l'any 1978 va aconseguir la Legió d'Honor, entre altres mèrits: Cavaller de la Legió d'Honor amb la *Croix de Guerre 1939-1945 amb palmera* (13/11/1978), oficial de la insígnia de la Legió d'Honor el 21 de gener de 1985. El 22 de març de 1988 va obtenir la targeta d'oficial de la Segona República d'Espanya.

Va abandonar aquest món el dia 8 de març de 1995 a Drancy.

Ajuda dels catalans d'Argentina als seus familiars

Graciela Fernández Gallart

Amb motiu que en aquest any es compleix el 80è Aniversari de l'exili massiu dels catalans i espanyols cap a la frontera amb França, escapant de l'arribada de les tropes rebels que van guanyar la guerra civil i que fugien en funció de la por de ser represaliats mentre eren bombardejats durant la retirada, o simplement morts, em

sembla molt important ressaltar el quadre que, des de fa moltíssims anys penja en una de les parets de la secretaria del Centre Català de Rosario-Argentina.

Fent una mica d'història, els catalans residents a Rosario i la seva zona, a partir del 1939, per poder enviar ajudes als seus familiars que vivien a Catalunya, a través del Centre Català van organitzar diversos enviaments mitjançant la Creu Roja, ja que era l'únic mitjà per fer-ho.

A la foto es poden identificar dos models del que es podia incloure a les caixes, i al peu un resum del contingut. Es poden identificar noms dels receptors i les seves adreces.

CAIXES CATALA		RECEBUT,		CENTRE CATALA	
poids net, kg		No. 20		N° 100	
poids brut		Date de livraison du		Date de réception des	
poids net		CENTRE CATALA		CENTRE CATALA	
No. 1		No. 2		No. 3	
No. 4		No. 5		No. 6	
No. 7		No. 8		No. 9	
No. 10		No. 11		No. 12	
No. 13		No. 14		No. 15	
No. 16		No. 17		No. 18	
No. 19		No. 20		No. 21	
No. 22		No. 23		No. 24	
No. 25		No. 26		No. 27	
No. 28		No. 29		No. 30	
No. 31		No. 32		No. 33	
No. 34		No. 35		No. 36	
No. 37		No. 38		No. 39	
No. 40		No. 41		No. 42	
No. 43		No. 44		No. 45	
No. 46		No. 47		No. 48	
No. 49		No. 50		No. 51	
No. 52		No. 53		No. 54	
No. 55		No. 56		No. 57	
No. 58		No. 59		No. 60	
No. 61		No. 62		No. 63	
No. 64		No. 65		No. 66	
No. 67		No. 68		No. 69	
No. 70		No. 71		No. 72	
No. 73		No. 74		No. 75	
No. 76		No. 77		No. 78	
No. 79		No. 80		No. 81	
No. 82		No. 83		No. 84	
No. 85		No. 86		No. 87	
No. 88		No. 89		No. 90	
No. 91		No. 92		No. 93	
No. 94		No. 95		No. 96	
No. 97		No. 98		No. 99	
No. 100		No. 101		No. 102	
No. 103		No. 104		No. 105	
No. 106		No. 107		No. 108	
No. 109		No. 110		No. 111	
No. 112		No. 113		No. 114	
No. 115		No. 116		No. 117	
No. 118		No. 119		No. 120	
No. 121		No. 122		No. 123	
No. 124		No. 125		No. 126	
No. 127		No. 128		No. 129	
No. 130		No. 131		No. 132	
No. 133		No. 134		No. 135	
No. 136		No. 137		No. 138	
No. 139		No. 140		No. 141	
No. 142		No. 143		No. 144	
No. 145		No. 146		No. 147	
No. 148		No. 149		No. 150	
No. 151		No. 152		No. 153	
No. 154		No. 155		No. 156	
No. 157		No. 158		No. 159	
No. 160		No. 161		No. 162	
No. 163		No. 164		No. 165	
No. 166		No. 167		No. 168	
No. 169		No. 170		No. 171	
No. 172		No. 173		No. 174	
No. 175		No. 176		No. 177	
No. 178		No. 179		No. 180	
No. 181		No. 182		No. 183	
No. 184		No. 185		No. 186	
No. 187		No. 188		No. 189	
No. 190		No. 191		No. 192	
No. 193		No. 194		No. 195	
No. 196		No. 197		No. 198	
No. 199		No. 200		No. 201	
No. 202		No. 203		No. 204	
No. 205		No. 206		No. 207	
No. 208		No. 209		No. 210	
No. 211		No. 212		No. 213	
No. 214		No. 215		No. 216	
No. 217		No. 218		No. 219	
No. 220		No. 221		No. 222	
No. 223		No. 224		No. 225	
No. 226		No. 227		No. 228	
No. 229		No. 230</			

NiValleNiAlmudena proposa una comissió parlamentària d'investigació sobre els béns de la família Franco

La campanya NiValleNiAlmudena, a la qual s'han adherit més de 100 col·lectius de tot l'Estat, tant de memòria històrica i víctimes del franquisme, com veïnals, sindicals, polítics, feministes, socials, ecologistes, culturals... i en la qual estem representats per la nostra delegada a Madrid, ha elaborat una proposta per transmetre a les forces polítiques democràtiques que es presenten a les eleccions generals del 28 d'abril, que es manifestin públicament i incloguin en els seus programes electorals, la constitució amb efecte immediat després de la constitució de les Corts Generals, d'una Comissió parlamentària d'investigació:

- Que investigui l'herència rebuda per la família Franco després de la mort del dictador.
- Que investigui l'origen dels béns, participacions empresarials i propietats actuals de la família Franco.
- Que investigui tots els títols de propietat, així com els documents d'adquisició, si n'hi ha.

- Que auditi i investigui les declaracions d'impostos, així com els possibles beneficis o exempcions fiscals obtinguts pels hereus de Francisco Franco i de la seva esposa.

- Que analitzi els resultats de les inspeccions fiscals (en el cas que s'hagin fet) a la vídua de Franco i als seus hereus.

- Que investigui les actuacions de les institucions que, un cop en democràcia, han propiciat l'increment patrimonial de la família Franco, incloent les requalificacions urbanístiques de les que s'han beneficiat.

Amb aquesta actuació es pretén, amb 44 anys de retard, naturalitzar una situació (la rendició de comptes i eliminació de privilegis de la família del dictador) com ha estat norma habitual en els països que han passat d'una dictadura a una democràcia.

Carta del CIM a la Secretària d'Estat del Ministeri d'Interior Federal d'Àustria

Després d'una reunió mantinguda amb la Secretària d'Estat del Ministeri de l'Interior d'Àustria, Karoline Edtstadler, el 12 de març se li ha enviat una carta tant a ella com al President d'Àustria que recull les demandes que van ser presentades en aquesta reunió per part del CIM, del Comitè Austríac de Mauthausen (MKO) i l'associació austríaca de supervivents de Mauthausen (ÖLM), sobre el tancament de les àrees centrals del memorial de Mauthausen, especialment de cara a les cerimònies de commemoració del mes de maig, i sobre la proposta de l'estudi de viabilitat per al nou concepte de Gusen. Resumim el contingut d'aquestes demandes:

Memorial de Mauthausen:

* Garantia de l'accés lliure als monuments nacionals durant tot el cap de setmana de les cerimònies de commemoració.

* Desmantellament de l'escala de fusta des de l'antic pati de garatges fins al pati de l'entrada principal.

* Obertura de la "Escala de la Mort" els dies 4 i 5 de maig.

* Oposició a una regulació d'una sola via, és a dir accedir a l'escala només des de dalt o des de baix.

* Petició dels extractes de l'informe de seguretat en curs per a les àrees dels monuments nacionals i a la "Escala de la Mort" per tal de valorar-los cara a la preparació de la cerimònia d'alliberament.

* Desmantellament de la torre de l'ascensor.

* Informació sobre el possible disseny d'una protecció contra caigudes en el parapet del pati de garatges.

Memorial de Gusen:

* Reunió de treball amb els arquitectes per realitzar un estudi de viabilitat i visita pels diferents llocs que la República d'Àustria està considerant comprar amb motiu

d'un nou Memorial.

* Propostes de diverses associacions per fer de les àrees i edificis de Gusen 1, 2 i 3 un nou lloc per al Memorial de Gusen, amb la incorporació del Memorial i el Museu actuals, i la inclusió de Bergkristall i el treball de la *Regió de Consciència Mauthausen-Gusen-Langenstein*.

* Consideració de quatre escenaris diferents: 1. Parc Arqueològic, 2. Parc de la Memòria, 3. Lloc de Reunió i Diàleg, 4. Cinc llocs claus per Commemoració (és a dir, una barreja dels 3 primers escenaris).

Després d'aquestes reunions de treball, es demana al Ministeri l'estudi de viabilitat per poder discutir les noves idees amb els països membres del CIM i es valora que es doni al projecte la dimensió internacional necessària i que s'incorporin en les seves reflexions algunes de les ambaixades europees amb seu a Viena. També se sol·licita el suport del govern per a garantir la compra d'aquestes àrees del camp de Gusen i que la seva intervenció i manteniment puguin garantir-se com un nou lloc commemoratiu.

La carta finalitza amb l'oferiment d'ajuda del Comitè Internacional de Mauthausen, no només en termes d'experiència dels seus països membres respecte a la cultura de la memòria, sinó també en termes de noves oportunitats de finançament internacional, recordant la proposta del CIM, fa 10 anys, de crear una Fundació Internacional de Mauthausen.

Amb data 29 de març, el CIM ha rebut també una carta de resposta del president d'Àustria en la qual es congratula que aquestes negociacions vagin per bon camí per solucionar el conflicte d'accés a llocs emblemàtics del camp memorial de Mauthausen i es compromet a fer arribar al CIM l'estudi de viabilitat de Gusen un cop hi hagi conclusions al respecte.

Manifestació contra el racisme i el feixisme a Barcelona

L'Amical de Mauthausen i altres camps va ser present a la manifestació contra el racisme i el feixisme a Barcelona, el 23 de març, amb motiu del Dia Internacional contra el racisme, junt amb moltes altres entitats i col·lectius. En memòria dels nostres deportats i deportades ens vam manifestar en defensa dels valors republicans i per intentar aturar l'ascens de l'extrema dreta.

Plataforma Associacions memorialistes d'Aragó

S'ha constituït una Plataforma d'Associacions memorialistes a Aragó en la qual participa la Delegació d'Aragó de l'Amical de Mauthausen. El primer acte d'aquesta plataforma ha estat la redacció del Manifest *Per la democràcia i les llibertats, fora l'extrema dreta de les institucions* que expressa com "les entitats signants no podem romandre indiferents a la situació política que s'es-

tà donant a casa nostra quan assistim com, emparats pel sistema democràtic que garanteix els drets de representació de totes les ideologies polítiques, alguns dels partits que s'anomenen constitucionalistes no tenen cap pudor per pactar acords de govern amb forces polítiques d'extrema dreta, i aquests postulats representen un perill evident per al manteniment dels drets col·lectius i individuals".

A aquest manifest hi ha hagut un gran nombre d'adhesions de col·lectius memorialistes, socials, sindicats i partits tant d'Aragó com de tot Espanya.

Presentació de la delegació de l'Amical de Mauthausen a Euskadi

El 29 de març, a Koldo Mitxelena Kulturunea de Sant Sebastià, va tenir lloc l'acte de presentació de la delegació de l'Amical de Mauthausen i altres camps a Euskadi. Va presentar l'acte Juan Fran Murillo, delegat a Euskadi. A més de la intervenció del president de l'Amical, Enric Garriga, Joan M. Calvo va parlar de la deportació republicana, amb referències als deportats i deportades bascos.

L'acte es va tancar amb una intervenció panegírica d'homenatge a Joaquín Gálvez, antic delegat de l'Amical a Euskadi, a càrrec de Rosa Toran.

Van assistir a l'acte la junta de l'Amical i els delegats territorials, socis, familiars, simpatitzants i autoritats. Aquest acte es va celebrar en el marc de la reunió anual que celebra la Junta de l'Amical, una reunió itinerant per les diferents delegacions territorials per impulsar la implantació territorial de la nostra associació i la realitat

zació d'una sessió de treball en profunditat amb la presència física dels delegats territorials. En aquest sentit el dia 30 de març es va desenvolupar una reunió intensiva al llarg de tota la jornada al Palau de la Pau i dels Drets Humans d'Aiete

Ruhe! (Silenci!)

L'ajuntament de Lleida ha produït l'obra de teatre documental **Ruhe! (Silenci!)**. Una obra de teatre sobre la deportació als camps nazis amb testimonis directes de familiars dels deportats lleidatans. Es féu una representació inicial de l'obra per al públic en general, el dia 1 de febrer, al teatre de l'Escorxador i, posteriorment, s'està representant en els instituts de secundària de Lleida.

Propera 7ª Trobada d'alumnes de la Xarxa de Memòria i Prevenció del Feixisme a Sant Boi de Llobregat el 26 d'abril

Amical de Mauthausen i els nombrosos centres educatius de la Xarxa Mai Més convergiran en la VII Trobada d'alumnes de la Xarxa de Memòria i Prevenció del Feixisme, el proper divendres 26 d'abril al matí a Sant Boi a diferents espais de la ciutat i amb l'acte central a l'Auditori de Can Maselleres.

Després de les Trobades de joves a Vilanova i la Geltrú, Santa Coloma de Gramenet, el Parlament de Catalunya, Manresa, Gavà i Sabadell, i un cop consolidada ja aquesta jornada juvenil de la Xarxa Mai Més, aquesta trobada serà, una vegada més, el punt de relació i contacte entre tots els nois i noies que participen amb nosaltres dels diferents projectes de memòria, i

també un espai de trobada i "intercanvi d'experiències artístiques i reflexions al voltant de l'Exili i la Deportació als Camps Nazis".

La trobada, com en les altres ocasions, permetrà seguir avançant en la coordinació i l'expansió de la Xarxa de Memòria i Prevenció del Feixisme tant en l'àmbit docent com entre la joventut. A més de continuar amb l'intercanvi d'experiències de les activitats desenvolupades als centres educatius, com la dels viatges als camps, i de continuar el treball a partir de les experiències artístiques, reflexionant sobre la situació actual a Europa i el rebrot dels partits neonazis.

Dia en memòria de les víctimes de l'Holocaust

Cada any augmenten els actes del Dia de l'Holocaust i la nostra participació en ells, tal com queda ressenyat a continuació:

Saragossa. 24 de gener, a les Corts d'Aragó commemoració del dia de l'Holocaust, organitzat per l'Amical i Rolde, amb intervencions dels col·lectius de víctimes i encesa d'espelmes i intervenció dels alumnes de l'IES Pedro Cerrada d'Utebo. Van tancar l'acte els parlaments del delegat de l'Amical a l'Aragó, el president de Rolde i la presidenta de les Corts d'Aragó.

Pina de Ebro (Saragossa). Del 19 de gener al 17 de febrer. Exposició "La deportació republicana" al Convent Franciscà de Sant Salvador. En l'àmbit de l'exhibició d'aquesta exposició el dia 26 de gener es va inaugurar una placa als deportats de la localitat amb assistència de Julio Embid, Director General de Relacions Institucionals de la DGA i Josep San Martín, delegat a Aragó. El dia 28 de gener va impartir una xerrada sobre la deportació als camps nazis.

Càceres. 21 a 28 de gener. III Setmana en memòria de les víctimes de l'Holocaust, coorganitzada pel CE-PA Càceres i la Delegació de l'Amical, amb l'exposició *Republicanos españoles en los campos nazis*, conferència de Santiago López Rodríguez *Una política canviant: Espanya i l'Holocaust*, mostra de llibres, vídeo en llengua de signes, etc. Poden visionar-se a: <https://www.youtube.com/watch?v=TOhFAt3uRH4> <https://www.youtube.com/watch?v=bx1bPxw9bk> https://www.youtube.com/watch?v=LmcYc7n0_Kw <https://www.youtube.com/watch?v=OJHtBEXqSg4> <http://www.rtve.es/alacarta/videos/en-lengua-de-signos/lengua-signos-03-02-19/4966120/>

Madrid. 23 de gener. Acte institucional organitzat per l'Ajuntament (Palau de Cibeles) Intervenció i participació en encesa d'espelmes de la Sra. Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta d'Amical de Mauthausen i representant en el Comitè Internacional de Mauthausen.

Pozuelo d'Alarcón (Madrid). 23 de gener. A la *Universitat Francisco de Vitoria*, dins el marc del curs "Israel: Història i Memòria", participació en la cerimònia en record de les víctimes de l'Holocaust a l'encesa d'espelmes de la Sra. Concha Díaz Berzosa.

El Masnou. 25 de gener. Inauguració a la Casa de Cultura de l'exposició *Viacrucis a 50 estacions de Bernard Aldebert*, amb la participació de Rosa Toran.

Gavà (Barcelona). 25 de gener. Homenatge a l'Espai Maragall amb participació de Gemma Parra.

Xàtiva (València) 23 i 24 de gener. Conferència de Rosa Toran a la Casa de Cultura i a l'institut Lluís Simarro i inauguració del monument impulsat per l'ajuntament en memòria dels xativins deportats, amb intervenció d'Enric Garriga.

Madrid. 24 de gener. Acte d'Estat al Senat amb la intervenció de la Sra. Concha Díaz Berzosa, i en l'encesa d'espelmes del Sr. Àngel José Álvarez Lorenzo, fill del Sr. Àngel Álvarez Curto, supervivent del camp de Dachau i soci d'Amical de Mauthausen.

Madrid. 25 de gener. **Comunidad de Madrid.** Acte institucional organitzat per la Comunidad de Madrid i la Comunitat Jueva de Madrid a l'Assemblea de Madrid. Participació en l'encesa d'espelmes de la Sra. Concha Díaz Berzosa.

Ripoll (Girona). 25 de gener. Conferència de Lurdes Vidrier al Museu Etnogràfic.

Alacant. 26 de gener. Homenatge al Casal Popular Tio Cuc.

Vilanova i la Geltrú (Barcelona). 26 de gener. A la plaça de la Peixateria, representants de diferents col·lectius de víctimes dels camps nazis van encendre una espelma en record dels deportats. Hi va haver intervencions d'alumnes de tots els centres de secundària del projecte Buchenwald de la Xarxa Mai Més del Garraf.

Castelldefels (Baix Llobregat). 26 al 28 de gener. Diversos actes de l'ajuntament a la Biblioteca Ramón Fernández Jurado, amb el concert de Músiques de l'Holocaust i intervenció d'Enric Garriga.

Barcelona. 27 de gener. Homenatge de Salam Shalom a la Plaça Sant Felip Neri, amb la participació de Llibert Villar, Fina Ferrando i Alex Rigol.

Lleida. 27 de gener. Acte d'homenatge de l'ajuntament davant el monument als deportats lleidatans "Fita", amb encesa d'espelma i parlament de l'Amical de Mauthausen.

Mataró (Barcelona). 27 i 31 de gener. Homenatge davant el monument Intolerància, amb la participació de Rosa Freixenet i Margarida Colomer i conferència de Rosa Toran a l'Ajuntament: "Dones resistents i deportades".

Menorca. 27 de gener. Acte d'homenatge al Passeig Marítim organitzat per la CGT.

Toledo. 27 de gener. Acte d'homenatge a la Plaça del Sofer, organitzat per IU.

Terrassa (Barcelona). 28 de gener. Acte institucional amb la participació de Joan M. Calvo i Enric Cama, de l'associació d'expresos polítics.

Sabadell (Barcelona). Del 22 al 27 de gener. Diversos actes d'homenatge: Projectió de *Andaluces en los campos nazis* dins del II Cicle de cinema sobre la deportació, al Cinema Imperial. Exposició "Deportats. 60 sabadellencs en els camps nazis (1940-1945)", al Museu d'Història de Sabadell. Acte institucional a la plaça Montserrat Roig.

Barcelona. 28 de gener. Acte oficial al Parlament de Catalunya.

Segòvia. 28 de gener. Acte institucional organitzat per l'ajuntament. Participació en l'encesa d'espelmes de la Sra. Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta d'Amical de Mauthausen a Madrid i representant en el Comitè Internacional de Mauthausen.

Inauguració d'una placa, col·locada en un bloc de granit, al jardí dels Horts per retre homenatge als 31 segovians, 5 d'ells de la capital, deportats als camps de concentració nazis. Aquest acte organitzat per l'ajuntament de Segòvia materialitza el compromís adquirit

per la corporació municipal en ple, a proposta d'IU. Van participar: l'alcaldesa, Clara Luquero, Juan Carlos García Funes (president del Fòrum per la Memòria de Segòvia), Concha Díaz (vicepresidenta de l'Associació Amical de Mauthausen) i Cristina Cristóbal (neta de Fermín Cristóbal, deportat a Dachau) que han estat els encarregats de descobrir la placa en la qual es pot llegir: "Als segovians deportats als camps de concentració per defensar la llibertat enfront del franquisme i al nazisme". Després s'han col·locat 8 roses blanques en record dels deportats.

Barcelona. 29 de gener. Acte oficial al Palau de la Generalitat i cerimònia del record al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, amb la participació de alum-

nes de l'IES Francisco de Goya, del projecte de viatge a Mauthausen.

San Agustín de Guadalix (Madrid). 30 de gener. Acte institucional organitzat per l'ajuntament. Participació en l'encesa d'espelmes de la Sra. Concha Díaz Berzosa.

Alacant. 1 de febrer. Homenatge al pati de l'Escola Aire Libre.

San Fernando-Coslada (Madrid). 5 de febrer. A l'IES Antoni Gaudí, acte commemoratiu amb intervenció i participació en l'encesa d'espelmes de la Sra. Concha Díaz Berzosa.

ACTIVITATS, EXPOSICIONS I HOMENATGES

Per temes d'espai, no podem enumerar totes les nombroses activitats i conferències als centres educatius, en les quals hi tenen una intervenció cabdal Llibert Villar, Tomàs Rebollo, Alex Rigol, Fina Ferrando, Josep Escoda, Enric Garriga, Rosa Toran, Joan M. Calvo, Josep San Martín i Mª Teresa Curià.

Xixón (Astúries): Història i Memòria

Participació d'Enric Garriga a les jornades, que van comptar també amb les aportacions de l'historiador Antonio Muñoz Sánchez sobre el treball forçat a l'Organit-

zació TODT.

Garriga va explicar la importància dels viatges de joves estudiants als camps, com un mitjà eficaç per prevenir vel·leïtats o modes neofeixistes. Es va constatar la manca de reconeixement a les 28 persones de Xixón deportades i als gairebé 200 asturians, la reivindicació porta implícita la lluita contra l'oblit i els genocidis.

Lleida. En el marc del conveni signat entre l'ajuntament i l'Amical de Mauthausen s'han dut a terme diverses actuacions a Lleida:

Reunions amb el professorat dels Instituts d'Educació Secundària que participen en el desenvolupament del projecte pedagògic al voltant de la deportació als camps de concentració nazis.

Del 9 de gener al 28 de febrer ha estat a la Biblioteca Pública de Lleida l'exposició *Imágenes y memoria de Mauthausen* que ha tingut una acollida molt destacada i un nombre molt nombrós de visitants. S'han fet 5 visites guiades per a alumnes de secundària i 4 visites guiades per al públic en general. L'exposició ha estat visitada per més de 5.500 persones.

S'han fet conferències sobre el tema de la deportació als camps nazis a 6 Instituts, impartides per Josep San Mar-

tín, amb la col·laboració de Mª Teresa Curià.

El mes de maig, dins el conveni esmentat més amunt, participaran en el viatge commemoratiu de l'alliberament de Mauthausen que organitza l'Amical, un grup de 14 estudiants de 5 instituts lleidatans acompanyats per dos professors, el regidor de drets civils i participació ciutadana i dos tècnics de l'ajuntament de Lleida.

Tarragona. Del 12 de gener a l'11 de febrer Exposició "Mauthausen, l'univers de l'horror" al Museu d'Història de Pretori Romà, amb inauguració i conferència d'Enric Garriga, el dia 16.

Madrid. 15 de gener. Acte homenatge als exiliats republicans a l'antic saló de plens del Senat, organitzat pel grup parlamentari socialista del Senat i l'Executiva Federal del PSOE. Per part del Govern van estar presents les ministres de Justícia i Sanitat, Dolores Delgado i María Luisa Carcedo, i dirigents del PSOE com la presidenta, Cristina Narbona, i la vicesecretària general, Adriana Lastra, així com Ander Gil, portaveu socialista al Senat, el director general de Memòria Històrica, Fernando Martínez, i la secretària federal de Persones grans del PSOE, María Jesús Castro. Van assistir unes 300 persones entre exiliats, familiars i associacions i van intervenir-hi Nicolás Sánchez Albornoz, Amparo Sánchez Monroy, representant de "Archivo, Guerra y Exilio" (AGE), Pilar Nova Melle, presidenta de "Descendientes del Exilio Español" i Concepción Díaz Berzosa, vicepresidenta d'Amical de Mauthausen.

Mequinensa (Saragossa). 19 de gener. Jornades de recuperació de la memòria històrica, al Museu d'Història, amb la conferència de Josep San Martín "De l'exili a la deportació".

Fuente de Cantos (Badajoz). Del 21 al 30 de gener. Exposició: *Republicans espanyols als camps nazis* i conferència: *Notes sobre la deportació espanyola i extrema-dreta* a l'IES Alba Plata.

Prado del Rey (Cádiz). 22 de gener. Conferència d'Àngel del Río "El deure de recordar. Andalusos als camps nazis" a l'IES Carlos III.

Manresa (Barcelona). 29 de gener. Presentació del documental Borrallons de neu, filmat pels alumnes de batxillerat de Manresa i Sant Fruitós de Bages al camp de Mauthausen, a l'espai *La Plana de l'Om*.

Barcelona. 31 de gener. Col·locació de la placa en record de Mercedes Núñez Targa a la seva casa natal, al carrer Canuda. Acte organitzat per l'ajuntament de Barcelona i amb la participació d'Enric Garriga.

Logrosán (Càceres). De l'11 al 22 de febrer. Exposició "*Republicanos españoles en los campos nazis*" en el l'IES "Mario Roso de Luna" de Logrosán i conferència de José Hinojosa.

Huelva. 14 de febrer. Conferència d'Àngel del Río *Exili i deportació. Andalusos als camps nazis*. II Jornades de Memòria Històrica. Educar en Drets Humans" del IES Alto Conquero, celebrades a la Casa Colón.

Almansa (Albacete). 14 de febrer. Assistència del delegat a València Adrián Blas Mínguez a la inauguració d'una exposició sobre la guerra d'Espanya a la Casa de Cultura, un pas molt important per a realitzar actes sobre els almansenys deportats.

Adrián Blas Mínguez amb el president de l'Associació Pablo Iglesias d'Almansa, organitzadora de l'exposició, i dues amigues i companyes del partit.

Bellvís (Lleida). Del 14 de febrer al 10 de març. Exposició "Resistents i deportades" al Casal Cultural Sebastià Serrano i homenatge als deportats de Bellvís, amb conferència de Josep San Martín.

Terrassa (Barcelona). 14 de febrer. Acte en motiu del 80e aniversari del comiat de les Brigades Internacionals, a l'Arxiu Històric de Terrassa, amb la participació de Joan Calvo i Enric Cama.

Berga (Barcelona). 16 de febrer. Conferència de Rosa Toran *Montserrat Roig i la construcció de la memòria* a la Sala Casino.

Pont de Vilomara (Barcelona). 16 de febrer. A la Casa de Cultura, acte en record dels vilomarencs que van patir la Guerra civil i homenatge a Francesc Playà Trasserra, supervivent de Mauthausen, amb col·locació d'una *stolpersteine* davant de casa seva, amb intervenció de Joaquim Aloy.

Barcelona. 16 de febrer. Visita guiada a l'exposició Charlotte Salomon, al monestir de Pedralbes, a càrrec de Fina Ferrando.

Sant Fruitós de Bages (Barcelona). Del 18 de febrer al 31 de març. Exposició "Mauthausen, l'univers de l'horror" a la Biblioteca Municipal, amb intervenció de Joan Calvo, i conferència d'Enric Garriga *Deportació i Cultura de Pau i Drets Humans*.

Utebo (Saragossa). Del 20 de febrer al 24 de març. Exposició "Resistentes y deportadas" al Centre Cultural Mariano Mesonada i conferència de Josep San Martín sobre la deportació de les dones.

Lleida. 22 de febrer a 24 d'abril. Exposició a la Sala Montsuar del IEL, "El fill al front. Veure'ls, escoltar-los", amb col·laboració de l'Amical.

Alcanar (Tarragona). Del 9 al 17 de març. Acte institucional en memòria dels canareus deportats i exposició "La deportación republicana" al centre Cisterna del Vall, amb la participació de Nathalie Serra i Enric Garriga.

Els cinc deportats canareus van ser homenatjats en un acte que va tenir lloc al cementiri municipal, on s'ha instal·lat un monument en la seva memòria. L'acte institucional va ser presidit per la consellera de Justícia, Ester Capella, que va recordar que les polítiques de memòria històrica arriben tard i va avançar que la llei de memòria històrica de Catalunya serà més ambiciosa i anirà més enllà que l'actual normativa.

L'alcalde d'Alcanar, Joan Roig, va manifestar que és un deure de les administracions públiques preservar el record dels deportats i va indicar que actes com aquest

serveixen per a fer una societat més justa i sensibilitzar les generacions més joves.

L'ajuntament d'Alcanar ha signat un conveni d'adhesió a la xarxa de prevenció i memòria del feixisme "Mai Més", impulsada per l'Amical de Mauthausen, que permetrà sensibilitzar les generacions més joves de la barrièria del nazisme per a evitar que es torni a repetir.

Requena (València). 8 de març. Conferència d'Adrián Blas Mínguez *Requenenses i comarcans al camp de concentració de Mauthausen-Gusen* a l'Espai Cultural Feliciano Antonio Yeves.

Vilanova i la Geltrú (Barcelona). Del 14 de març al 22 d'abril, VII cicle de cinema sobre la deportació als camps nazis, dins el projecte Buchenwald, al Teatre Principal, i exposició "La deportación republicana" al Centre Cívic La Geltrú.

Barcelona. 15 de març. Conferència i debat *Amical de Mauthausen, la deportació als camps nazis i la lluita contra el feixisme avui* a l'Associació de Joves Gitanos de Gràcia, a càrrec de Llibert Villar, Alex Rigol i Fernando Cardoso.

Los Palacios y Villafranca (Sevilla). 15 de març. Conferència d'Àngel del Riu *Exili i deportació. Andalusos als camps nazis*, a l'IES Mestre Diego Llorente

Guareña (Badajoz). Març 15. Conferència de José Hinojosa Duran *Notes sobre la deportació espanyola i extremenya als camps de concentració nazis* al Centre Cultural, on fins al 16 de març va estar exposada la mostra "Republicanos españoles en los campos nazis". També a la mateixa localitat a l'IES Eugenio Frutos es va poder visitar l'exposició "En memòria de les víctimes de l'Holocaust" fins al 15 de març.

Càceres. Març 16. La Delegació d'Extremadura ha col·laborat en la VII Jornada-Homenatge a totes les víctimes i persones represaliades pel franquisme a la ciutat de Càceres, celebrada el 16 de març de 2019 i organitzada per l'Associació Memorial al Cementiri de Càceres.

Mèrida (Badajoz). Del 18 al 29 de març. Exposició "*En memòria de les víctimes de l'Holocaust*" a l'IES Santa Eulàlia. Del 19 de març al 5 d'abril, exposició "*Republicanos españoles en los campos nazis*" al Centre Associat UNED-Mèrida, i conferència inaugural de José Hinojosa Durán *Notes sobre la deportació espanyola i extremeña als camps de concentració nazis*.

Barcelona. 23 de març. Participació a la manifestació organitzada per Unitat contra el Feixisme i el Racisme, en el Dia Internacional contra el Racisme.

Vilanova i la Geltrú (Barcelona). Del 25 de març al 14 d'abril. Exposició "*La deportación republicana*" al Centre Cívic de la Geltrú.

Sabadell (Barcelona). 22 de març. Inauguració de l'exposició "Francesc Boix, fotògraf. Més enllà de Mauthausen", al Casal Pere IV amb la participació de la comissària Rosa Toran.

Sabadell (Barcelona). 27 març. Conferència de Rosa Toran *Els republicans espanyols als camps nazis: itineraris i responsabilitats*.

Seròs (Lleida). Inauguració d'una placa als deportats de la localitat. Seròs és el poble de les terres de Lleida, després de la capital, amb un nombre més extens de deportats. L'ajuntament ha volgut fer-los presents en el record i va fer extensiva la invitació als familiars del deportats serosans que van venir des de diferents racons tant d'aquí com des de França on molts resideixen com conseqüència de l'exili.

RECORDEM A...

Ricard Sala Artigas.

Soci núm. 14, que morí el 12 d'octubre. Fill de **Ramon Sala Besas**, assassinat a Gusen el 29 de gener de 1942 i de Maria Artigas Triola, una de les fundadores de l'Amical.

Angelita Andrada Salgado.

Filla de **Manuel Andrada Rey**, assassinat a Gusen el 26 de maig de 1941. Morí a Oviedo als 90 anys, fa uns dos o tres anys, notícia de la qual no n'hem tingut coneixement fins ara. Cal rememorar la seva tasca a l'Amical, com a delegada a Astúries, on durant dècades no defallí en impulsar activitats de divulgació i homenatge a les víctimes asturianes.

Román Egea Garcés.

Va morir el 9 de febrer als 99 anys a Tolosa (França). Ha via nascut a Graus (Osca). Durant la Guerra d'Espanya va servir a l'aviació de la República. El 7 d'abril de 1941 arribava a Mauthausen amb el nº 4619. El 20 d'octubre de 1941 era traslladat a Gusen amb el nº48834. Allí va romandre fins l'alliberament del camp el 5 de maig de 1945. Amb ell desapareix el darrer supervivent dels aragonesos deportats.

Josefa Roca Berenguer.

Va morir el 30 de desembre 2018, als 94 anys d'edat. Era l'esposa d'**Antonio Paños Porta** de Capdesaso (Osca), de-

portat a Mauthausen, nº 3604 i després a Gusen, nº 47.757, on treballà com a ajudant de cuina. Allà es va fer amic per a tota la vida del també ja difunt **Jean Gavard**. Alliberat el 5 de maig de 1945, va romandre a París fins l'abril de 1947 que va tornar a Espanya per la mort del seu pare. Es va instal·lar a Torrent de Cinca (Osca), on va morir el 5 de gener de 1983, als 68 anys d'edat.

Ramiro Santisteban.

Supervivent de Mathausen morí el 25 de febrer a París, als 97 anys. Nascut a Laredo, va ser deportat amb el seu pare i germà. Fou un dels integrants del Kommando Poschacher que va contribuir a fer sortir del camp els negatius robats del laboratori del Servei d'identificació de Mauthausen. Després de dècades d'oblit, al juny de 2007 va rebre l'homenatge del parlament de Cantàbria, i l'any següent va ser un dels querellants contra 4 antics membres de les SS que residien als EUA, presentada per l'equip Nizcor, que no va reeixir, ja que el cas va ser arxivat el 2014 sense aconseguir l'extradició dels acusats, en entrar en vigor una llei que anul·lava el principi de Justícia Universal a Espanya.

**Ajuntament
de Barcelona**

**Diputació
Barcelona**

LOTRANS

**AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú**

**Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet**

**Obra Social
Fundación "la Caixa"**

**AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDES**